

Digitalis* × *rhodopaea* hybr. nov.*(*Digitalis lanata* EHRH. × *D. viridiflora* LINDL.)**

Jan Toman a František Starý

Výzkumný ústav přírodních léčiv, Praha-Hloubětín

Descr.:

Caulis glabrescens, vel sub foliorum basi glanduloso-puberulus et fusco-purpureus, in inflorescentia glanduloso-sublanatus. Folia radicalia tempore florendi emortua.

Folia inferiora $\pm 8-18$ cm longa et $\pm 1,5$ cm lata, lanceolata et acuta. Lamina glanduloso-puberula, postea glabrata, margine $\pm$ integra. Folia superiora ± 10 cm longa et $\pm 1,5-3$ cm lata, lanceolata, acuminata, margine parce dentata. Lamina $\pm$ glanduloso-puberula vel glabrescens, margine, nervo medio ac basi glanduloso-sublanata. Calyx glanduloso-sublanatus, sepala inaequalia, $\pm (8-9)$ $10-12$ mm longa et $\pm (1,5-)$ 2 mm lata.

Corolla glandulosa, flaveola vel pallide flava, nervis fusco-flavis, parte dorsali flavo-violascenter venulosa.

Corollae tubus ± 18 mm longus, ± 6 mm latus, in parte basali attenuatus, vix $3-4$ mm latus et iuxta latissimus.

Laborum lobi $\pm$ triangulares, obtusati, lobi superiores ± 1 mm longi et ± 3 mm lati, laterales ± 3 mm lati ac aequaliter longi.

Labium inferius $\pm 6-7$ mm longum et ± 5 mm latum, albidum.

Inter parentes ad marginem Carpineti orientalis et in pratis substepposis in declivibus fyliticiis (35° decl.) ad austro-occidentem spectantibus, alt. cca 800 m s. m., 150 m supra monasterium prope vicum Bačkovu, distr. Plovdiv, Bulgaria austr.

Leg. 15. 6. 1963 J. Toman coram E. Hadač, J. Šmarda et F. Weber in Rhodope.

Species dominantae Carpineti orientalis:

Carpinus orientalis, *Cornus mas*, *Juniperus oxycedrus*, *Acer campestre*, *Fraxinus ornus*, *Quercus pubescens*; *Primula veris* var. *canescens*, *Euphorbia amygdaloides*, *Poa nemoralis*, *Melica uniflora*, *Asplenium adiantum-nigrum*, *Fragaria vesca* et *Festuca heterophylla*.

Typus in Herb. Institutii investigationis materiae medicae naturalis Pragae. Folia ac flores etiam in solutione FAA conservata.

Explicatio figurarum: fig. 1 — *D. lanata*, fig. 2 — *D. × rhodopaea*, fig. 3 — *D. viridiflora*; auct. A. Lihová.

Tento křížence, náprstník rodopský, roste nad Bačkovským monastýrem v Rhodopech (Bulharsko) na okraji původního společenstva (*Carpinetum orientalis*) a druhotné lesostepi. Byl zde nalezen 15. 6. 1963 na svazích s jihozápadní expozicí a sklonem asi 35° na fylitovém podkladu ve výši asi 800 m n. m.

Jak je patrné z tabulky nejdůležitějších znaků, blíží se znaky vegetativních orgánů spíše náprstníku vlnatému, v květech zase náprstníku zelenokvětému. Některé znaky jsou zřetelně intermediárního charakteru.

V době sběru nebyl žádný exemplář odkvetlý, takže nemohla být sebrána semena.

Typová položka spolu s položkami rodičovských exemplářů jsou uloženy v herbáři Výzkumného ústavu přírodních léčiv v Praze.

Znaky	<i>D. lanata</i> EHRH.	<i>D. × rhodopaea</i>	<i>D. viridiflora</i> LINDL.
Přízemní listy	za květu ± zaschlé, ± 5–13 cm dl., ± 1–3,5 cm šir., celokrajné;	za květu ± zaschlé, ± 8–18 cm dl., ± 1,5 cm šir., ± celokrajné;	vytrvalé i po odkvětu, ± 15–30 cm dl., (3–) 6–10 cm šir., mimo base mělce zubaté.
Lodyžní listy	± 9–14 cm dl., ± 1,5–3 cm šir., ± lysé, celokrajné;	± 10 cm dl., ± 1,5–3 cm šir., na hlav. nervu a při basi dl. žlaznatě chlupaté, na okraji řídce a mělce zubaté;	± 5–8 cm dl., ± 2 až 2,5 cm šir. na čepeli řídce, na žilnatině a při okraji hustě a dl. žlaznatě chlupaté, řídce mělce zubaté až pilovité.
Listený	± 17–19 mm dl., ± 6 mm šir., na spodu ± lysé, na okraji žlaznatě chlupaté, na basi vlnité, na vrchní straně u base žlaznatě chlupaté, ke špičce olysávající, zelené;	± 18 mm dl., ± 5 mm šir., na spodu hustě žlaznatě pyřité, na žilnatině a okraji žlaznatě chlupaté, na vrchní straně hustě žlaznatě pyřité, zelené;	± 16 mm dl., ± 5 mm šir., s obou stran hustě žlaznatě chlupaté, nažloutle zelené.
Koruna	v první třetině zaškracená, pak náhle nafoukle vydutá, bíle hnědožlutá, na hřbetě rezavě fialově žilkovaná;	v první třetině zúžená a před polovinou nejtlustší, světle žlutá, na hřbetě žlutofialově žilkovaná, ostatní žilky jemně žlutohnědé;	v první třetině trochu zúžená a ± v polovině opět zvolna rozšířená, světle žlutozelená, jemně žlutohnědě žilkovaná, mezi cípky při ústí trubky kor. tmavěji.
Korunní trubka	± 14–17 mm dl., v ústí ± 10–12 mm dl., v místě zaškrčení jen ± 4 mm šir.;	± 18 mm dl., v ústí ± 6 mm dl., v nejužším místě ± 3 mm šir.;	± 15 mm dl., v ústí ± 5 mm dl., v nejužším místě ± 3 mm šir.
Horní cípky	± 1 mm dl., půlměsíčitě zaokrouhlené, ohrnuté;	± 1 mm dl., trojboké, na špičce zaoblené, kupředu namířené;	± 1–2 mm dl., trojboké, špičaté, kupředu namířené.
Boční cípky koruny	± 1–2 mm dl., tupě trojboké, ohrnuté;	± 3 mm dl., trojboké, odstále ohrnuté;	± 3 mm dl., špičaté, ohrnuté.
Spodní jazykovitý cíp koruny	až 20 mm dl., vydutě přehrnutý a pak zpět ohrnutý, až 12 mm šir., bělavý;	± 6–7 mm dl., ± 5 mm šir., odstále ohrnutý, bělavý;	± 4 mm dl., ± 3–3,5 mm šir., zpět ohrnutý, žlutozelený.

Značka ± znamená, že u extrémních exemplářů lze připočíst nebo odečíst asi desetinu průměrné hodnoty

Vysvětlivky k tab. XXVIII:

Vlevo náprstník vlnatý, uprostřed křížence, vpravo náprstník zelenokvětý. Foto A. Lihová.

J. Toman a F. Starý: *Digitalis* × *rhodopea* hybr. nov. (*Digitalis lanata* EHRH. × *D. viridiflora* LINDL.)